

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ АГРОБІОТЕХНОЛОГІЧНИЙ
ФАКУЛЬТЕТ

Спеціальність 205 «Лісове господарство»

ОПП «Лісове господарство»

Допущено до захисту
Зав. кафедри лісового господарства

д-р. пед. наук, доцент В.М. Хрик

“ 08 ” 06 2023 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
освітнього рівня «Бакалавр»

Особливості ведення постійного лісового розсадника у філії «Корсунь-Шевченківське лісове господарство» ДСГП "Ліси України"

Виконав: *Гриневич Владислав Вікторович*

Керівник: д-р. пед. наук, доцент *Хрик В.М.*

Рецензент: канд. біол. наук, доцент *Мельничук С.М.*

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Факультет агробіотехнологічний
Спеціальність 205 «Лісове господарство»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри лісового
господарства

[Підпис]
В.М. Хрик

« 03 » _____ 10 _____ 20 23 р.

ЗАВДАННЯ

на кваліфікаційну роботу здобувачу

Гриневичу Владиславу Вікторовичу

**1. Тема ОСОБЛИВОСТІ ВЕДЕННЯ ПОСТІЙНОГО ЛІСОВОГО РОЗСАДНИКА
У ФІЛІЯ «КОРСУНЬ-ШЕВЧЕНКІВСЬКЕ ЛІСОВЕ ГОСПОДАРСТВО» ДСГП
"ЛІСИ УКРАЇНА"**

керівник роботи *Хрик Василь Михайлович, д-р пед. наук*

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджена наказом вищого навчального закладу від «27» 02.2023 р.
№ 59/с.

2. Строк подання студентом роботи «08» червня 2023 р.

3. Вихідні дані до роботи: літературні джерела з теми досліджень; матеріали лісовпорядкування; книга природного поновлення та книга лісових культур; результати польових досліджень; чинні нормативно-правові акти та рекомендації з питань відтворення лісів.

4. Перелік питань, які потрібно розробити: Характеристика підприємства. Природно-кліматичні умови регіону досліджень. Аналітичний огляд літературних джерел. Методика збору та обробки дослідного матеріалу. Дослідити ріст і стан лісових культур дуба звичайного, горіха чорного у Таганчанському лісництві філії «Корсунь-Шевченківському лісовому господарству» ДСГП «Ліси України». Висновки.

5. Дата отримання завдання 03.10.23р.

ЗМІСТ

ВСТУП	7
РОЗДІЛ 1. СВІТОВЕ РОЗСАДНИЦТВО, ЙОГО МІСЦЕ ТА СУЧАСНЕ ЗНАЧЕННЯ ДЛЯ ЛІСОВОГО ГОСПОДАРСТВА	9
1.1. Історичний аспект становлення та розвитку розсадництва.....	12
1.2. Сьогодення вітчизняного лісового розсадництва: досвід, проблеми та головні завдання	15
1.3. Перспективні напрямки розвитку та шляхи удосконалення розсадництва	20
РОЗДІЛ 2. ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ, ПРОГРАМА ТА МЕТОДИКА ДОСЛІДЖЕНЬ	23
2.1. Програма робіт та основні положення методики дослідження.....	24
2.2. Актуальність теми, мета роботи та головні завдання досліджень.....	25
2.3. Обсяг виконаних робіт	27
РОЗДІЛ 3. КОРОТКА ХАРАКТЕРИСТИКА ФІЛІЇ «КОРСУНЬ-ШЕВЧЕНКІВСЬКЕ ЛІСОВЕ ГОСПОДАРСТВО»	30
3.1. Місцезнаходження, підпорядкування, площа і структура.....	33
РОЗДІЛ 4. ОСОБЛИВОСТІ ВИРОЩУВАННЯ САДИВНОГО МАТЕРІАЛУ НА ТЕРИТОРІЇ ПОСТІЙНОГО ЛІСОВОГО РОЗСАДНИКА ТАГАНЧАНСЬКОГО ЛІСНИЦТВА ФІЛІЇ «КОРСУНЬ-ШЕВЧЕНКІВСЬКЕ ЛІСОВЕ ГОСПОДАРСТВО	37
4.1. Історичний аспект становлення та характеристика риси минулого розсадництва в підприємстві.....	43
4.2. Сучасна база розсадництва підприємства та її характеристики.....	46
4.3. Асортимент та обсяг вирощуваного садивного матеріалу.....	53
ВИСНОВКИ	55
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	55
ДОДАТКИ	59

Реферат

Гриневич В.В. Особливості ведення постійного лісового розсадника у Філія «Корсунь-Шевченківське лісове господарство» державного спеціалізованого господарського підприємства "Ліси Україна"

Досліджено Розсадник філії «Корсунь-Шевченківське лісове господарство»

Використано експериментальні методи підходу, аналізу.

Виявлено застосування гербіциду урагано форте є набагато ефективніший у застосуванні, ніж раніше застосований гербіцид.

Зроблено висновок отже, до переваг гербіциду "Ураган Форте" відносяться його ефективність у контролі широкого спектру бур'янів, низька токсичність для сільськогосподарських культур та можливість використання на різних етапах розвитку рослин.

Одержані результати можуть бути використанні в науковій статі.

Кваліфікаційна робота бакалавра містить 64 сторінок, 6 таблиць, 5 рисунків, список використаних джерел із 32 найменувань, 5 додатків.

Ключові слова: розсадництво, розмноження, вирощування садивного матеріалу, ґрунтові умови, сівозміни, асортимент, розсадник, саджанець створення лісових культур.

ANNOTATION

Hrynevych V.V. Peculiarities of running a permanent forest nursery in the Branch "Korsun-Shevchenkiv Forestry" of the state specialized economic enterprise "Forests of Ukraine".

It has been investigated Nursery of the "Korsun-Shevchenkiv Forestry" branch

Experimental methods of approach and analysis were used.

It has been used experimental methods of approach, analysis.

It was revealed application of Hurricane Forte herbicide is much more effective in application than previously applied herbicide.

It has been concluded that therefore, the advantages of the herbicide "Hurricane Forte" include its effectiveness in controlling a wide range of weeds, low toxicity for agricultural crops and the possibility of use at various stages of plant development.

The results can be used scientific literature.

Master's thesis contains 57 pages, 5 tables, 5 drawings, list of used sources from 30 names, 5 annexes.

Key words: nursery, propagation, cultivation of planting material, soil conditions, crop rotation, assortment, nursery, seedling creation of forest crops.

ВИСНОВКИ

Отже, за весь період навчання, ми провели дуже багато складних робіт, експерментував на розсаднику, аналізував отримані дані і тепер можу сміливо оголосити свою думку стосовно моєї теми. Особливості ведення постійного лісового розсадника розкривають важливі аспекти його функціонування та ролі в лісовому господарстві.

Постійність посадки: Постійний лісовий розсадник відрізняється від тимчасового в тому, що він функціонує протягом тривалого періоду часу і забезпечує постійне вирощування садивного матеріалу. Це дозволяє забезпечити постійне відновлення та збереження лісових ресурсів.

Вирощування різних видів: Постійні розсадники зазвичай вирощують різні види рослин, включаючи дерева, кущі, сіянці та інші рослини. Це дозволяє забезпечити різноманітність в лісових екосистемах і підтримувати біорізноманіття.

Селекція та генетичний контроль: Постійні розсадники можуть здійснювати селекцію рослин і генетичний контроль для покращення якості та властивостей садивного матеріалу. Це допомагає створювати більш стійкі, врожайні та адаптовані рослини.

Системи поливу та догляду: Постійні розсадники використовують системи поливу та догляду, щоб забезпечити належні умови для росту та розвитку рослин. Це може включати регулярний полив, добрива, захист від хвороб і шкідників, обрізку та інші дії для забезпечення здорового та життєздатного садивного матеріалу.

Залежність від кліматичних умов: Постійні розсадники повинні враховувати кліматичні умови регіону, в якому вони знаходяться. Вони повинні вирощувати рослини, які адаптовані до місцевих кліматичних умов, щоб забезпечити їх життєздатність і стійкість.

Розробка та впровадження інновацій: Постійні розсадники можуть використовувати інноваційні методи, технології та практики для поліпшення

ефективності вирощування садивного матеріалу. Це може включати використання теплиць, автоматизованих систем поливу та контролю, а також застосування сучасних методів селекції та генетичного вдосконалення.

Співпраця з іншими структурами: Постійні лісові розсадники часто співпрацюють з іншими структурами, такими як лісові управління, наукові інститути, організації з охорони довкілля та місцеві громади. Ця співпраця дозволяє обмінюватися знаннями, ресурсами та найкращими практиками, що сприяє покращенню роботи розсадників та досягненню спільних цілей в галузі лісового господарства.

Моніторинг та оцінка: Постійні розсадники проводять моніторинг та оцінку ефективності своєї діяльності. Це включає вимірювання виживаності рослин, оцінку якості садивного матеріалу, вивчення впливу на лісові екосистеми та оцінку досягнення поставлених цілей. Ці дані допомагають виробникам приймати управлінські рішення та вдосконалювати свою діяльність.

Регулювання та законодавство: Постійні розсадники підпорядковуються відповідним законодавчим нормам та правилам, пов'язаним з лісовим господарством. Вони дотримуються принципів сталого використання лісових ресурсів, враховують екологічні та соціальні аспекти, та додержуються вимог щодо збереження природи та біологічного різноманіття.

Довгострокове планування: Постійні розсадники працюють з довгостроковою перспективою. Вони розробляють плани на кілька років вперед, враховуючи потреби лісового господарства, вимоги ринку, кліматичні умови та інші фактори. Це допомагає забезпечити стале постачання якісного садивного матеріалу і виконання стратегічних цілей. Соціальний вплив: Постійні лісові розсадники мають значний соціальний вплив на місцеві громади та суспільство загалом. Вони створюють робочі місця для місцевих жителів і сприяють розвитку сільських та прилеглих територій. Крім того, вони можуть проводити освітні програми, навчальні екскурсії та інформувати громадськість про важливість лісів та їх ролі у збереженні навколишнього середовища.

Економічний внесок: Постійні розсадники мають значний економічний внесок у лісове господарство. Вони забезпечують постійне постачання садивного матеріалу для лісорозведення та лісових відновлювальних робіт.

Крім того, вони можуть бути джерелом доходу через продаж садивного матеріалу, сіянців та інших продуктів, що сприяє економічному зростанню регіону. **Екологічна відповідальність:** Постійні розсадники мають велику екологічну відповідальність, оскільки вони впливають на природні екосистеми та біорізноманіття.

Вони повинні дотримуватися екологічних стандартів, враховувати принципи сталого використання ресурсів, раціонально використовувати водні ресурси та забезпечувати відновлення природного середовища.

Професійний розвиток: Ведення постійного лісового розсадника вимагає високої кваліфікації і знань з лісового господарства, ботаніки, селекції рослин та інших відповідних галузей. Розсадники надають можливості для професійного розвитку фахівців, проведення наукових досліджень та впровадження нових технологій у галузі лісового господарства.

Адаптація до змін клімату: Постійні лісові розсадники стикаються з викликами, пов'язаними зі змінами клімату. Зі зростанням температур, змінами в осадженнях та іншими аспектами клімату, вирощування та управління садивним матеріалом стають складнішими. Розсадники повинні адаптувати свої методи та практики до нових умов, вибирати більш стійкі до стресу рослини та застосовувати стратегії збереження води та ґрунту.

Захист від шкідників та хвороб: Постійні розсадники мають бути свідомі загроз, пов'язаних зі шкідниками та хворобами, які можуть впливати на садивний матеріал.

Вони повинні вживати заходи для профілактики, контролю та управління шкідниками та хворобами, щоб забезпечити здорові і життєздатні рослини. **Використання генетичного ресурсу:** Постійні розсадники можуть грати важливу роль у збереженні та використанні генетичного ресурсу лісових дерев. Вони можуть займатися збиранням насіння, розведенням та збереженням

генетично цінних рослин для майбутнього використання у лісорозведенні та відновленні.

Стимулювання інновацій: Постійні розсадники можуть служити платформою для впровадження інноваційних підходів у лісове господарство. Вони можуть сприяти впровадженню нових технологій, методів селекції та вирощування рослин, що покращують продуктивність, якість садивного матеріалу та стійкість до зовнішніх факторів.

Постійні лісові розсадники мають велике значення для збереження та управління лісовими ресурсами. Вони стикаються з викликами змін клімату, захистом від шкідників та хвороб, адаптацією до нових умов та сприяють інноваціям у галузі лісового господарства. Їхні зусилля спрямовані на забезпечення сталого лісового розвитку, збереження біорізноманіття та забезпечення майбутнього лісового покриву.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Лісовий кодекс України. – К. : Право, 2006. – 56 с.
2. Концепція реформування та розвитку лісового господарства України // Лісовий і мисливський журнал, №4. – К. : Видавничий дім „ЕКО-інформ”. 2005.
3. Закон України «Про насіння і садивний матеріал»: (Документ 411-IV, чинний, поточна редакція Редакція від 04.10.2018, підстава 2530-VIII) / Верховна Рада України. – К. : Право, 2002. – 12 с.
4. Правила відтворення лісів. Затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 1 березня 2007 року №303.
5. Документація. Наказ Державного комітету лісового господарства України від 29.12.08 р. №131 «Про затвердження показників регіональних нормативів оптимальної лісистості території України»/ДКЛГ України
6. Вакулюк, П. Г. Лісовідновлення та лісорозведення в Україні : монографія / П. Г. Вакулюк , В. І. Самоплавський. – Х. : Прапор, 2006. – 384 с.
7. Вакулюк, П. Г. Лісовідновлення та лісорозведення в рівнинних регіонах України / П. Г. Вакулюк , В. І. Самоплавський, – Фастів : Поліфаст, 1998 – 507 с.
8. Маурер В. М. Декоративне розсадництво України: сучасний стан, проблеми та перспективи: монографія / Маурер В. М., Косенко Ю. І., Бут А. А. – К.: НУБіП України, 2016. – 212 с.
9. Маурер В.М. Декоративне розсадництво, 2017. – 21с.
10. Маурер В.М. Сучасні технології лісового насінництва та деревного розсадництва: навч. посіб. / Маурер В.М., Пінчук А.П., Косенко Ю.І., Бобошко-Бардин І.М. – К.: НУБіП України, 2018. – 188 с.
11. Теоретичні основи застосування сівозмін у розсадниках [Електроний ресурс]: <https://studfile.net/preview/5720458/page:8/>
12. Технологія вирощування сіянців [Електроний ресурс] http://valk.dn.ua/js/kcfinder/upload/files/_8.pdf

13. Щоб ліси росли щедрими та дужими. Новини [Електроий ресурс]: <http://doblh.com.ua/?p=4553>
14. Сучасні технології лісового насінництва та деревного розсадництва, В. М. Маурер, М. П. Савчук, А. П. Пінчук, Ю. І. Косенко, І. М. Бобошко-Бардиш, 2019 – 99с.
15. Маурер, В. М. Декоративне розсадництво з основами насінництва: посібник / В. М. Маурер . – К. : 2006. –273 с.
16. Маурер, В. М. Забезпеченість садивним матеріалом робіт з відтворення лісів в Україні: сучасний стан, проблеми та першочергові завдання / В. М. Маурер // Науковий вісник НУБіП України. – К. : 2011. –С. –55–56.
17. Маурер, В. М. Сучасні завдання з удосконалення відтворення лісових ресурсів у контексті сталого управління лісами / В. М. Маурер // Науковий вісник НУБіП України. – К. : 2012. №171, ч. 2 С. 68–75.
18. Савущик, М. П. Щодо лісовідновлення та лісорозведення в Україні / М., Савущик, Л. Полякова, М. Попков М. // Лісовий і мисливський журнал – 2001. – №2. – С 26.
Савущик, М. П. Сучасні технології лісового насінництва та виробництва садивного матеріалу / М. П. Савущик , В. М. Маурер , М. Ю. Попков, С. В. Шубан 2009. – випуск №1. – С 56
19. Самоплавський, В. І. Лісове господарство України на зламі тисячоліть / В. І. Самоплавський // Науковий вісник НАУ. К. : НАУ, 2000. Вип. 25. С. 11–19.
20. Самоплавський, В. І. Лісовідновлення і лісорозведення в рівнинних регіонах України / В. І. Самоплавський, П. Г. Вакулюк. Фастів: Поліфаст, – 1998. – 567 с.
21. Свириденко, В. Е. Лісівництво : підручник / В. Е. Свириденко , А. И. Швиденко– К.: Сільгоспосвіта, – 1995. – 364 с.
22. Угаров, В. М. Рекомендації з вирощування сіянців головних і цінних супутніх лісових порід у відкритому та закритому ґрунті / В. М. Угаров , В. В. Фатєєв. – К.:2010р. – 28 с.

23. Офіційний сайт Державного агентства лісових ресурсів України – режим доступу: [www.URL: dklg.kmu.gov.ua/](http://www.dklg.kmu.gov.ua/)
24. Український лісовий портал – режим доступу: [www.URL: http://www.lesovod.org.ua/](http://www.lesovod.org.ua/)
25. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського – Режим доступу: [www.URL: http://www.nbu.gov.ua/](http://www.nbu.gov.ua/) – 2013р.